

основоположним та першоосновою всіх інших прав і свобод, в силу чого має абсолютний характер і важливе юридичне значення. Праву кожного на життя кореспондує обов'язок держави вживати усіх заходів, спрямованих на створення і підтримання належних умов життя людини. Стаття 27 Конституції України прямо проголошує, що обов'язок держави - захищати життя людини.

Тож у світлі конституційного права на життя законодавче регулювання трансплантології в Україні, у тому числі зміни юридичної моделі з презумпції незгоди на презумпцію згоди, потребує комплексного підходу з урахуванням сучасних стандартів донорства, а також має передбачати належний державний контроль у цій сфері. Важливо враховувати і стан суспільного сприйняття відповідних новацій в Україні. В українському суспільстві потрібно розвивати ідеї толерантності, благодійності, гуманізму, щоби підготувати населення до відповідних законодавчих змін.

Список використаних джерел

1. Уряд розширив перелік медичних закладів-учасників пілотного проекту з трансплантації. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/urjad--rozshiriv-perelik-medichnih-zakladiv-uchasnikiv-pilotnogo-proektu-z-transplantacii> (дата звернення: 25.11.2021).
2. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17.05.2018 р. № 2427-VIII. Дата оновлення : 15.03.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19> (дата звернення : 01.12.2021).
3. Борис Тодуров: Есть органы — проводим пересадку, нет органов — нет и трансплантации. URL: <https://heart.kyiv.ua/ru/smi/boris-todurov-est-organy-provodim-peresadku-net-organov-net-i-transplantaczii/> ((дата звернення: 25.11.2021).
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють питання трансплантації анатомічних матеріалів людині : Проект Закону від 26.07.2021 р. № 5831. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72605 (дата звернення: 01.12.2021).

МУСАТЕНКО В.С.,

*аспірант кафедри кримінального права
Національної академії
внутрішніх справ*

РОЗВИТОК КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ТОРГІВЛЮ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНІСТЬ.

Традиційно 90 роки минулого століття прийнято називати «лихими» оскільки в це десятиріччя був надзвичайний спалах правопорушень проти волі, честі та гідності особи, більшість з яких були новими для пострадянського українського суспільства.

Реакцією на поширення таких злочинів стало у березні 1998 року доповнення Кримінального кодексу України статтею 124¹ «Торгівля людьми». А

саме, в зазначеній статті кримінальна відповідальність наставала за «відкрите чи таємне заволодіння людиною, пов'язане з законним чи незаконним переміщенням за згодою чи без згоди особи через державний кордон України або без такого для подальшого продажу або іншої оплатної передачі з метою сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, втягнення у злочинну діяльність, залучення в боргову кабалу, усиновлення в комерційних цілях, використання в збройних конфліктах, експлуатації її праці [1].

Але, ця норма була занадто загальною, та не досконалою, що призвело до того, що з 1998 по 2000 рік було порушено лише 55 справ за ст. 124¹ КК України. Висока латентність злочину вказувала на необхідність удосконалення диспозиції статті про кримінальну відповідальність за торгівлю людьми[2].

У новому Кримінальному кодексі України 2001 року кримінальна відповідальність за торгівлю людьми була передбачена у ст. 149 КК України, а саме: «Торгівля людьми або інша незаконна угода, щодо передачі людини» та передбачала відповідальність за: «Продаж, інша оплатна передача людини, а так само здійснення стосовно неї будь-якої іншої незаконної угоди, пов'язаної із законним чи незаконним переміщенням за її згодою або без згоди через державний кордон України для подальшого продажу чи іншої передачі іншій особі (особам) з метою сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, втягнення у злочинну діяльність, залучення в боргову кабалу, усиновлення (удочеріння) в комерційних цілях, використання у збройних конфліктах, експлуатації її праці» [3]. Тобто окрім зміни назви, де фактично поняття торгівлі людьми додатково розширюється поняттям «інша незаконна угода, щодо передачі людини», попередня редакція статті де торгівля людьми розглядалась як «відкрите чи таємне заволодіння людиною», що містить ознаки крадіжки, було змінено на: «продаж, інша оплатна передача людини, а так само здійснення стосовно неї будь-якої іншої незаконної угоди», з подальшими не змінними характеризуючими ознаками злочину. Зі зміною назви та суті статті змінилась і правозастосовча практика застосування ст. 149 КК України. Так у 2002 році за ознаками ст. 149 КК України було зареєстровано 169 злочинів та притягнуто до кримінальної відповідальності 71 особа, у 2003 - зареєстровано 289 злочинів, до кримінальної відповідальності притягувалось - 98 осіб, у 2004 році зареєстровано 269 фактів здійснення торгівлі людьми, але до відповідальності притягнуто лише - 137 осіб [2].

В 2006 році Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за торгівлю людьми та втягнення в заняття проституцією» запропоновані зміни до статті 149 Кримінального кодексу України у відповідність з Парламентською Конвенцією ООН «Проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року» та Протоколу «Про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї», так статтю було доповнено приміткою 1, якою надано детальне роз'яснення форм експлуатації та уразливого стану людини [4].

06 вересня 2018 року Законом України «Про внесення зміни до статті 149 Кримінального кодексу України щодо приведення у відповідність з

міжнародними стандартами» назву статті 149 КК України виклали в наступній редакції: «Торгівля людьми», відповідно забравши з диспозиції статті умови незаконної угоди щодо людини, але конкретизували, що під торгівлею людьми також визнаються дії, вчинені відносно людини з використанням примусу, викрадення, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію [5].

Але, чинна редакція статті 149 КК України порушує принцип «правової визначеності», оскільки саме формулювання «Торгівля людьми» у міжнародному законодавстві розкривається через ознаки, які в чинному українському законодавстві є альтернативними формами діяння. Крім того, визначення поняття «торгівля людьми» у КК України містить відмінності з визначенням передбаченим профільним Законом України «Про протидію торгівлі людьми», а отже норми зазначеного закону слід також привести у відповідність з міжнародними стандартами окремим Законом. Також міжнародним законодавством, щодо протидії торгівлі людьми не передбачено такий вид експлуатації, як «примусова вагітність або примусове переривання вагітності», в той же час і в Єдиному державному реєстрі судових рішень станом на грудень 2021 року відсутні вирoki або ухвали у кримінальних провадженнях з використанням зазначеної ознаки експлуатації. Крім вище зазначеного, в статті 24 Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16.05.2005 року, передбачена обставина, що обтяжує покарання за торгівлю людьми: «створення небезпеки для життя потерпілого», але в чинному законодавстві така обставина не передбачена. Але зазначена обтяжуюча обставина є важливою навіть у випадках відсутності застосування до потерпілої особи насильства. Наразі існують декілька законопроектів, щодо гармонізації законодавства з міжнародними зобов'язаннями, та збільшення мінімального строку позбавлення волі до 6 років за скоєння правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 149 КК України, що виключить підстави для звільнення від відбування покарання з випробуванням без призначення покарання відповідно до статті 75 КК України, та забезпечить притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб, але поки що не має єдиного проекту змін до статті 149 КК України, що повністю б відповідав нашим міжнародним зобов'язанням та узгоджував би вищезазначені прогалини, в тому числі в профільному законі, щодо протидії торгівлі людьми

Зазначені колізії у випадку їх не усунення будуть і надалі створювати множинність трактувань злочину торгівлі людьми, що з однієї сторони дасть свободу в трактуванні кваліфікації злочину передбаченого ст. 149 КК України, на власний розсуд, але в той же час є ризик кримінального переслідування невинуватої особи, з корисливою метою.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 28.12.1960 № 2001-05.URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua) (дата звернення: 03.11.2021).

2. Відповідальність за торгівлю людьми за кримінальним законодавством України. Підгородинський Вадим Миколайович: Автореферат. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/> (дата звернення: 03.11.2021).
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <http://https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.11.2021).
4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за торгівлю людьми та втягнення в заняття проституцією: Закон України від 12 січня 2006 р. URL: [http:// https://zakon.rada.gov.ua](http://https://zakon.rada.gov.ua) (дата звернення: 03.11.2021).
5. Про внесення зміни до статті 149 Кримінального кодексу України щодо приведення у відповідність з міжнародними стандартами: Закон України від 06 вересня 2018 р. URL: [http:// https://zakon.rada.gov.ua](http://https://zakon.rada.gov.ua) (дата звернення: 03.11.2021).
6. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20 вересня 2011 р. URL: [http:// https://zakon.rada.gov.ua](http://https://zakon.rada.gov.ua) (дата звернення: 03.11.2021).

ОЛАДЬКО І.В.

*студент Навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

СЬОХ К. Я.,

*доцент кафедри конституційного
права та прав людини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ГРОМАДЯН НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ В УКРАЇНІ

Охорона здоров'я – це важлива соціальна проблема, провідну роль у вирішенні якої повинна відігравати насамперед держава. У Конституції України закріплено, що держава створює умови доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У відповідності зі ст. 49 Конституції громадяни України мають право на безкоштовне лікування в державних закладах охорони здоров'я.

Охорона здоров'я народу є найважливішим завданням держави, одним із напрямків, що визначають його соціальну політику. На сьогоднішній день немає жодної країни, де б ця проблема не була гострою. Навіть у найблагополучніших, економічно стійких державах змушені вирішувати безліч питань, пов'язаних з оптимізацією медичної допомоги населенню.

Право на безкоштовне медичне лікування та обслуговування – це сукупність закріплених у законодавстві повноважень, які забезпечують кожному громадянину можливості отримання у разі звернення до державної медичної установи безкоштовного кваліфікованого лікування та медико-соціального